

Tuukka Harala

Lyhytelokuvasfestivaalien merkitys aloittelevalla elokuvantekijälle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuva ja Televisio

Opinnäytetyö

13.5.2015

Tekijä Otsikko	Tuukka Harala Lyhytelokuvafestivaalien merkitys aloittelevalle elokuvantekijälle
Sivumäärä Aika	23 sivua + x liitettä 18.5.2015
Tutkinto	Medianomi
Koulutusohjelma	Elokuva- ja televisiotuotannon koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Elokuva- ja televisiotuotanto
Ohjaaja	Lehtori Annakaisa Sukura
<p>Opinnäytetyö muodostuu teososasta sekä tutkimuksesta. Teos osa on Artova Film Festivaalin traileri, jonka ohjaajana, tuottajana ja käsikirjoittajana toimin kesällä 2014. Trailerin toisena tuottajana ja leikkaajana toimi Pietari Syväjärvi. Sen kuvasi Ville Koivuranta ja äänisuunnittelusta vastasi Emil Soininen. Traileri tuotettiin yhdessä Artovan asukasyhdistyksen, Arcada ammattikorkeakoulun ja Stadin ammattiopiston kanssa.</p> <p>Teososan voi katsoa tästä linkistä: https://vimeo.com/98555485</p> <p>Opinnäytteen kirjallinen osa, <i>Lyhytelokuvafestivaalien merkitys aloittelevalle elokuvantekijälle</i>, käsittelee lyhytelokuvafestivaaleja ja niiden tuomia mahdollisuuksia aloittelevien elokuvantekijöiden näkökulmasta. Kirjallinen osuus muodostuu haastatteluista, kirjalähteistä, internetlähteistä sekä kirjoittajan omista kokemuksista niin elokuvantekijänä kuin lyhytelokuvafestivaalin järjestäjänä.</p> <p>Aloittelevalle elokuvantekijälle elokuvafestivaalit voivat olla käänteentekeviä tilaisuuksia edetä kovasti kilpailulla alalla. Kirjoittaja käsittelee elokuvantekijän mahdollisuuksia tässä nopeasti muuttuvassa ympäristössä. Kirjallinen osuus avaa myös internetjakelun tuomia mahdollisuuksia lyhytelokuvien jakeluun liittyen.</p> <p>Lopussa kirjoittaja pohtii mahdollisia tulevaisuuden näkymiä lyhytelokuvan jakelun suhteen.</p>	

Avainsanat	Lyhytelokuva, elokuvafestivaali, internetjakelu
------------	---

Author(s) Title	Tuukka Harala The significance of short film festivals for a young film maker
Number of Pages Date	23 pages + x appendices 18 May 2015
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film & Television
Specialisation option	Production
Instructor(s)	Senior lecturer Annakaisa Sukura
<p>This thesis is a two part thesis consisting of an artistic part and a written part. The artistic part is trailer for Artova Film Festival 2014, which I directed, produced and wrote in the summer of 2014. Acting as the other producer and the editor of the film was Pietari Syväjärvi. The director of photography was Ville Koivuranta, and the sound design was done by Emil Soininen. The trailer was produced in co-operation with the residents' association of Artova, Arcada University of Applied Sciences and Helsinki Vocational College.</p> <p>The written part, titled: <i>The significance of short film festivals for a young film maker</i> contemplates short film festivals and the possibilities they entail from the perspective of a film maker, still in the beginning of their career. The written part consists of interviews, literary sources, sources from the internet, and the personal experiences of the writer, both as a filmmaker and as a participant in organizing a short film festival.</p> <p>For a young filmmaker, film festivals can be a ground breaking opportunity to move forward in fiercely competitive field. The writer considers the opportunities in this rapidly changing environment. The written part also unfolds the possibilities of internet distribution considering the distribution of short films.</p> <p>Finally, the writer ponders the possible future scenarios considering the distribution of short films.</p>	
Keywords	Shortfilm, Filmfestival, Internet distribution

Sisällys

- 1 Johdanto
- 2 Omat motiivit ja kiinnostus aiheeseen
 - 2.1 Omat lähtökohtani
 - 2.2 Artova Film Festivaali 2014 traileri
- 3 Lyhyt muoto käyntikorttina
 - 3.1 Lyhytelokuvan merkitys ja haasteet
 - 3.2 Lyhytelokuva eri medioissa
 - 3.3 Lyhytelokuvien rahoitus
 - 3.4 Tuotantoyhtiöitä lähestyminen
- 4 Lyhytelokuvafestivaalit
 - 4.1 Festivaalit valitsevat
 - 4.2 Tuomaristo
 - 4.3 Voittajat
 - 4.1 Artova Film Festivaali
 - 4.5 Helsingin lyhytelokuvafestivaali
 - 4.6 Tampereen lyhytelokuvajuhlat
- 5 Lyhytelokuva internetissä
 - 5.1 Internetin ansaintamahdollisuudet
 - 5.2 Vimeo on demand ja muut online-alustat
 - 5.3 Informaatiovirta ja maksaminen
- 6 Ohjaajien näkökulmaa
 - 6.1 Ohjaajan haastattelu – Ville Vierikko
 - 6.2 Ohjaajan haastattelu – Christian Van Duuren
- 7 Yhteenveto
Lähteet

1 Johdanto

Opinnäytetyöni koostuu teososasta, Artova Film Festivaali traileri sekä kirjallisesta osuudesta.

Näkökulma ja rajaukset ovat suomalaisen tekijän näkökulmasta. Kansainvälisestä alasta puhuttaessa, on esille tuotu myös vastaava tilanne Alankomaissa.

Tämä opinnäytetyö käsittelee lyhyttä muotoa elokuvakerronnassa ja mahdollisuuksia nykypäivän suomalaiselle elokuvantekijälle päästä urallaan alkuun ja eteenpäin. Sivuan paikoin mainostuotantoja ja viraalivideoita, koska raja näiden ja lyhytelokuvan välillä on häilyvä.

Pyrkimykseni on että lukijalle jää tekstin luettuaan kattava käsitys siitä millaisia väyliä on tarjota lyhytelokuvia eteenpäin, olivat ne sitten kotona videokameralla tehtyjä tai isoja rahoitettuja tuotantoja.

2 Omat motiivit ja kiinnostus aiheeseen

2.1 Omat lähtökohtani

Opintojeni loppupuolella ajauduin tekemään yrityksille ja yhteisöille videotuotantoja. Olin jo aiemmin ennen elokuvakouluun pääsyäni kiinnostunut nimenomaan elokuvailmaisun lyhyestä muodosta ja sen mahdollisuuksista. Lyhytelokuva tuntui käsin koskettavammalta ja se oli lähempänä omaa todellisuuttani kuin raskaan sarjan pitkät elokuvat. Tuottajaopiskelijana olin tuottanut ja ohjannut lyhytelokuvia, ja yrityksille videoiden tekeminen tuntui haastavaan elokuvan tekemiseen verrattuna helpolta. Tavoitteet ja pyrkimykset olivat usein yksinkertaisia, mikä toki tarkoitti myöskin sitä ettei elokuvasta välineenä pääse ottamaan paljoakaan irti.

Otin tavoitteekseni elättää itseni kaupallisilla yritysvideoilla ja siinä sivussa päästä toimimaan intohimoni, lyhytelokuvan parissa. Alku näytti lupaavalta ja asiat alkoivat eteenmään. Jossain vaiheessa työt alkoivat viedä enemmän ja enemmän aikaa, jolloin visuaalinen, kiinnostava, monimuotoinen ja kaunis taidemuoto jäi taka-alalle, ja sen tilalle tuli reportaasit, puhuvat päät ja infografiikat.

Kiersin kouluaikana Organ, 2011, lyhytdokumenttini kanssa kaikki Suomen merkittävimmät lyhytelokuvatapahtumat. Tuolloin sain kattavan käsityksen useiden festivaalien toiminnasta ja periaatteista. Huomasin mm. kuinka elokuvien valinnat ovat usein hyvin subjektiivisia ja totesin että usein hauskat lyhyet filmit toimivat hyvin festivaaleilla.

2.2 Artova Film Festival 2014 traileri

Vuonna 2014 päädyin tekemisiin Janne Kareisen kanssa. Hän haastatteli ehdokkaita pienen paikallisfilmifestivaalin, Artova Film Festivaalin tuottajaksi. Mahdollisuus nähdä filmifestivaalin toimintaa uudelta kantilta kutkutti. En ollut vähään aikaan ehtinyt tehdä elokuvaa, joten päädyin mukaan festivaalin järjestäjäksi. En päätenyt tuottamaan tapahtumaa, mutta osallistuin järjestelyihin ja pääasiallinen vastualueeni festivaalin trailerin tuottaminen ja ohjaus. Tästä tulikin teososa opinnäytetyöhöni ja juuri sopiva yhdistelmä tilaustuotantoa ja omaa elokuvallista näkemystä käyttäen.

Artova Film Festivalin traileri kuvattiin yhdessä päivässä, ja se sai rahoituksen festivaalilta ja sen yhteistyökumppaneilta kuten Elokvakonepaja Mutaselta, sekä Arcada ammattikorkeakoululta ja Stadin ammattiopistolta. Sen kuvasi Ville Koivuranta ja leikkajana ja toisena tuottajana lisäkseni toimi Pietari Syväjärvi.

Trailerilla mainostettiin festivaalia pääosin mediassa ja oheistapahtumissa. Se näytettiin aina näytöksen alussa, niin kuin useilla filmifestivaaleilla tehdään. Se toiminut oivana työnäytteenä, jota käytän edelleen esitellessäni osaamistani.

Artova film festivaalin traileri on siis välimuoto kahdesta itselleni ajankohtaisesta ja läheisestä aiheesta, tilauselokuvasta ja lyhytelokuvasta. Se on askel kohti mainosmaista kerrontaa, mutta pitää silti otteen ja yhteyden lyhytelokuvan kerronnassa.

3 Lyhyt muoto käyntikorttina

3.1 Lyhytelokuvan merkitys ja haasteet

Elokuvan tekijä pääsee todella harvoin aloittamaan uransa tekemällä pitkän elokuvan. Pienenkin budjetin elokuvat Suomessa vaativat paljon rahaa, aikaa ja luottoa tekijöihin. Vakioksi onkin muodostunut testata uusia lupaavia kykyjä lyhytelokuvan avulla. Lyhyt-

elokuva on aina 30 minuuttiin asti kestävä audiovisuaalinen teos. Spotti on yleensä mainos tai muista kuin pelkästään taiteellisista pyrkimyksistä tehty lyhytelokuvan kaltainen audiovisuaalinen teos. Esimerkiksi mainos- tai kampanjavideo.

Perinteisesti ajatellaan että elokuvan tekemisen yksi tärkeimmistä taidoista on tiivistäminen. Kuinka kertoa tehokkaasti, vahvasti ja tunteisiin vedoten juuri ne olennaiset asiat, jotka näyttävät meille jotain olennaista elokuvan henkilöiden sisäisestä ja sosiaalisesta elämästä, tunteista tai pyrkimyksistä. Pitkässä muodossa tällaisten seikkojen rakentamiseen on aikaa käyttää huomattavasti enemmän, koska aikarajoitus ei ole niin tiukka. Tämän takia onkin paradoksaalista että aloittelevat tekijät joutuvat aloittamaan kenties kerronnallisesti vaikeimmasta muodosta, eli lyhytelokuvasta.

Spotit ovat hyviä keinoja tuottajalle ja ohjaajalle harjoitella kerrontaa, kokeilla teknisiä innovaatioita ja hankkia kokemusta. Usein spotit rakennetaan yhden vitsin, visuaalisen idean, lyhyen dialogin tai vaikka vain katseen varaan. Tarkoitus on vaikuttaa katsojaan siten että tämä vaikuttaa riittävästi muistaakseen esimerkiksi jonkun pienen yksityiskohdan, repliikin, tunteen tai kuvan – ja ennen kaikkea yrityksen tai järjestön logon, joka spotin on tuottanut.

Lyhytelokuville on vähäisesti näyttöpaikkoja ja ala on maailmanlaajuisestikin hyvin pieni. Filmifestivaaleja on lukuisia ympäri maailmaa, mutta ei juurikaan lyhyeen muotoon keskittyneitä festivaaleja. Yleensä filmifestivaalit tarvitsevat jotain ihmeellistä, mielenkiintoista ja mieltä nostattavaa hyvä esimerkki tästä on Tribecan elokuvafestivaali, jonka kasvoina toimii näyttelijälegenda Robert De Niro. Tämän lisäksi festivaali järjestetään Manhattanilla. Täytyy olla hyvin kekseliäs festivaalinjärjestä pystyäkseen kilpailemaan tämän kaltaisia superfestivaaleja vastaan. (Film Festival Confidential, 2005, William Marshall McArthur & Company s. 99-104) Lyhytelokuva vaatii katsojalta keskimääräisesti syvempää kiinnostusta elokuvaan ja kuvataiteisiin, sillä lyhytelokuva on erittäin harvoin tehty pelkästään taloudellisista lähtökohdista.

Ehkä juuri tämän takia lyhytelokuva on muotona kiinnostava, sillä se on onnistunut säilyttämään jotain mikä usein saattaa suurien isoilta teatterielokuvilta välillä unohtua – pysyä lähempänä taidemuotoa. En suinkaan väitä että pitkäelokuvat tai muut formaatit olisivat täysin karistaneet taiteellisen lähestymistavan, mutta ne ovat silti enemmän alisteisia katsojalukujen tavoittelulle, rahoittajien mieltymyksille ja ambitiioille.

Kuva 1. Ruutukaappaus Artova film festivaalin trailerista. Teososa Tuukka Harala, 2014.

3.2 Lyhytelokuva eri medioissa

Elämme vilkkaassa median täyteisessä nykyaajassa, jossa lähes jokaisella on mahdollisuus olla internetissä koko ajan. Informaatiotulva on loputon ja tämä on todistetusti laskenut ihmisten keskittymiskykyä. Ilmiö vaikuttaa vahvasti audiovisuaalisiin tuotantoihin. Menneiden vuosikymmenten tyhjäkäynnille ei ole varaa kerronnassa. Koukun tai ”Wau- efektin” täytyy tulla heti, muuten katsoja jatkaa toisen videon parissa.

Suomessa Yleisradio näyttää ja rahoittaa lyhytelokuvia, yhteistyössä Suomen elokuvaseuran ja Kopsin kanssa. Uusi-kino lyhytelokuva ikkuna on kerran viikossa esitettävä yleensä muutaman lyhytelokuvan mittainen paikka. Täällä näytetään pääosin Ylen rahoittamia lyhytelokuvia, sekä toisinaan kotimaisia ja ulkomaisia elokuvia. Myös Yle Areenan valikoimissa on muutamia lyhytelokuvia. Kaupallisilla kanavilla lyhytelokuva pääsee näkyviin vain poikkeustapauksessa.

Hyvien elokuvien pinnalle pääsyä hiukan helpottavat vaihtoehtoiset kanavat, kuten Youtube, Vimeo ja monet pienemmät lyhytelokuvien mahdollistavat nettialustat. Myös tuotantokustannukset on mahdollista saada minimiin jos tuottaa elokuvan niin sanotusti harrasteena, eli ilman palkan maksamista työstä mukana olleille. Suomalainen rahoi-

tuskäytäntö lyhytelokuvien suhteen on taloudellisesti järkevä, mutta rakenteestaan johtuen hyvin hidas ja vaativa. Elokuvan tekijät eivät pääse tekemään riittävästi elokuvia, jotta voisivat kehittyä nopeasti.

3.3 Lyhytelokuvien rahoitus

Lyhytelokuvien tavoitteet ovat harvoin taloudellisia. Koska budjetit ovat pieniä, sallivat ne tekijöille enemmän vapautta. Yleensä lyhytelokuvat rahoitetaan alaa tukevien instanssien toimesta, joilla harvoin on pyrkimys tehdä voittoa. Suomessa näitä instansseja edustaa mm. AVEK, eli Kopiosto, Suomen elokuvasäätiö ja Yleisradio.

Opintojeni aikana suoritin vaihto-opintoni Hogeschool Voor Den Kunstenissa Utrechtissa, Alankomaissa. Benelux-maissa on hyvin yleistä että elokuvantekijät saavat pienempiä rahoituksia projekteilleen, noin 5000 – 20 000 euroa, joilla he tuottavat lyhytelokuvan valmiiksi. Rahoitus tulee esimerkiksi festivaaleilta, erilaisilta kunnallisilta tai taiteellisilta instansseilta. Rahoitus käytetään kaluston, näyttelijöiden ja lavastamisen ja muiden juoksevien kulujen hoitamiseen. Palkkoja ei yleensä makseta. Haittapuoli tietysti tässä on ettei lyhytelokuvan teosta voi tulla elinkeinoa, mutta tekijät pääsevät kehittymään ja saavat mahdollisuuden näyttää mihin pystyvät.

Joukkorahoitus on modernitapa rahoittaa elokuvia, jossa kuluttajat, yksityishenkilöt sijoittavat pienen 1-100 euron summan tukeakseen elokuvaa, tai muuta rahoitettavaa projektia. Joukkorahoittaja voi myös antaa isomman summan, jolloin hän saa yleensä vastineeksi jotain tuottajilta. Kuuluisia joukkorahoitussivustoja ovat Kickstarter, Indiegogo ja kotimainen Mesenaatti.

On lyhytelokuva sitten tehty Alankomaissa tai Suomessa, joko täysin rahoitettuna tai indie-tuotantona, kilpailevat ne samoista harvoista näytöspaikoista ainakin kansainvälisillä väylillä. Hollantilainen nuori elokuvaohjaaja Christian Van Duuren (s.1984) on tehnyt lukuisia lyhytelokuvia pienellä rahoituksella. 2014 syksyllä hän sai Noordelijk Film Festivaalilta 10 000 euron rahoituksen uuteen 8 minuuttiseen lyhytelokuvaansa, Tus-sentijd (2015). Elokuva rahoitettiin synopsiksen pohjalta, ja se valmistui treatmentistä valmiiksi elokuvaksi alle puolessa vuodessa. Elokuvasta tuli pieni hitti Alankomaissa alkuvuodesta 2015. Elokuva sai palkinnon mm. GoShort-filmfestivaaleilla ja odottaa nyt minne kaikkialle ulkomaisille festivaaleille se tullaan valitsemaan.

Kuva 2. Tussentijd 2015, Christian van Duuren.

3.4 Tuotantoyhtiöitä lähestyminen

Elokuvatuotantoyhtiöt Suomessa ovat yleensä korkeatasoisia mutta pieniä. Usein tuotantoyhtiö rakentuu ohjaaja – tuottaja pariin, jonka ensisijainen tavoite on työllistää molemmat omilla elokuvillaan. Televisio ja mainospuolella yritykset usein ovat hiukan isompia ja rakenteeltaan erilaisia. Uuden sukupolven yhtiöt toimivat taas usein suveenisti pienellä ydinporukalla sukkuloiden luontevasti mainosten, elokuvien, television ja kaiken muun audiovisuaaliseen päinkin viittaavan välillä.

Tuotantoyhtiöihin hakeutuminen on yleensä hankalaa, ja se vaatii henkilökohtaisia kontakteja, jotta ylipäänsä pääsee esittäytymään. Työnäytteet on kaikki kaikessa ja niiden on oltava erinomaisia, ainakin jos puhutaan vastuullisista tehtävistä kuten ohjaamisesta, kuvaamisesta tai tuottamisesta.

Festivaalit ovat oiva tapa tavata alan päättäviä ihmisiä. Esimerkiksi elokuvasäätiön järjestämät cocktail- tilaisuus Tampereen elokuvajuhlien yhteydessä on vuosittainen intiimitapahtuma, jossa on mahdollisuus tavata lähes kaikki avainhenkilöt lyhytelokuvien saralla. Oman itsensä esittely suveenisti ja mutkattomasti on välttämätöntä. Ja perinteistä lupsakkaa myyntityötä joutuu tekemään tolkkuttoman määrän päästääkseen eteenpäin.

Alan tiivis kilpailu ja hyvin rajalliset puitteet, kuten budjetit, jakelukanavat ovat lähes kaikille yhtä niukassa, tämä tekee entisestään vaikeammaksi uusille tekijöille tunkeutua

mukaan alaan. Toisaalta pieni ja tiivis ala on siitä hyvä, että kun sinne kerran pääsee pitää se helposti huolta jäsenistään. Tästä hyvänä esimerkkinä on Suomen elokuvaäätiön rahoitus putkeen päässeet tekijät, jotka vuodesta toiseen saavat rahoituksen käsikirjoituksilleen ja tuotannoilleen.

Lyhykäisyydessään tuotantoyhtiöitä lähestyttäessä kannattaa pyrkiä solmimaan henkilökohtaisia suhteita tuottajiin. Sitä kautta on pitkällä aikavälillä mahdollisuutta hivuttautua mukaan, ja toivoa jossakin vaiheessa ajan ja paikan olevan oikeita hyvän projektin sisään saamiselle. Riippuen projektin menestyksestä ja osapuolten tyytyväisyydestä saattaa ura lähteä yllättävänkin nopeasti lentoon.

Kuva 3. Legendaarinen elokuva tuottaja Don Simpson (vasemmalla)

4 Lyhytelokuvafestivaalit

Lyhytelokuvafestivaalit tarjoavat mahdollisuuden saada lyhyet fiktiot ja dokumentit esille. Yleensä festivaalien painopiste on perinteisissä elokuvakerronnan aatteita vaalivissa elokuvissa. Festivaaleja järjestetään myös teemoittaan, kuten Night Visions -festivaali Helsingissä, joka keskittyy pelkästään kauhu- ja underground-elokuvien esittämiseen. Elokuvantekijöille festivaalit ovat myös oivallisia paikkoja tavata muita alan ihmisiä, kuten kollegoja, rahoittajia, kanavapäälliköitä ja tuotantoyhtiöiden edustajia.

Onnistunut lyhytelokuva saattaa parhaimmillaan päästä festivaalikierteeseen, joka usein ruokkii itse itseään. Merkittävä palkinto, tai jopa arvostetuille festivaaleille valittu elokuva herättää mielenkiintoa ja, sana kiirii nopeasti. Jopa maailmanlaajuisesti lyhytelokuvapiirit ovat varsin pienet.

Elokuva festivaalit tuovat paikkakunnille joissa ne järjestetään tuloja. Pienelle paikkakunnalle kuten Sodankylään, jossa järjestetään Sodankylän elokuvajuhlat tulee huomattavasti tuloja koko kunnalle. On mahdotonta myöskin mitata kuinka paljon tuloja tulee maineesta, jota Sodankylä saa kerran vuodessa mediassa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. (Elämyksiä ja elinkeinoja, Kimmo Kainulainen, Maaseudun ja tutkimus- ja koulutuskeskus, Helsingin yliopisto s. 33-36)

Lyhytelokuvafestivaaleilla ei usein ole itsessään niin paljon vetovoimaa siksi ettei lyhytelokuvat ole valtavirtaa keskivertokuluttajan mielestä. Kunnalle tai kaupungille on helpompaa järjestää lähtökohtaisesti monia kiinnostava tapahtuma. Kuten täyspitkien elokuvien festivaali.

4.1 Festivaalit valitsevat

Suomessa järjestetään useita lyhytelokuvafestivaaleja ympäri vuoden. Tunnetuimpia ovat mahdollisesti Sodankylän elokuvajuhlat, jotka poikkeavat persoonallisella otteellaan valtavirrasta. Tampereen lyhytelokuvafestivaalit ovat yksi Euroopan vanhimmista lyhytelokuvafestivaaleista, keskittyen 90 prosenttisesti lyhytelokuihin. Muita tunnettuja ovat Rakkautta ja Anarkiaa -festivaali, Helsingin lyhytelokuvafestivaali, sekä Docpoint-festivaali, jossa suurin osa valikoima koostuu pitkistä ja lyhyistä dokumenttielokuvista.

Lähes kaikki festivaalit saavat runsaasti elokuvia, jolloin pienilläkin festivaaleilla on läjäpäin katsottavaa ja valikoitavaa. Pieneen Artova Film Festivaaliin yleensä lähetetään noin 100 elokuvaa, kun taas ranskalaiselle Clermont-Ferrandin maailman kuululle lyhytelokuvafestivaaleille saattaa tulla jopa 5 000 kilpailusarjoihin hakevaa filmiä.

Valinnat ovat äärimmäisen hankalia ja hyvin subjektiivisia. Isommilla festivaaleilla ensin esiraati seuloa keuhnoimmat tekeleet pois, jonka jälkeen he toimittavat jäljelle jääneet elokuvat eteenpäin varsinaisille elokuvien valitsijoille. Esiraati yleensä koostuu festivaaleilla vapaaehtoisista, järjestäjille luotettavista ihmisistä, opiskelijoista, elokuvatutkijoista, tai elokuvientekijöistä. Raatilainen joutuu katsomaan usein kymmeniä elokuvia päi-

vässä, ja se voi olla hyvinkin puuduttavaa. On inhimillistä pitkästyä helposti, kun katsoo urakalla läjäpäin elokuvia. Tämän johdosta usein festivaaleilla hyvin menestyvät lyhyet, hauskat, huumorivetoiset lyhytelokuvat. Tämä on toki yleistys, mutta siinä piilee totuuden siemen. Pitkän katselun jälkeen, juttu joka naurattaa, monien vakavien tai pitkäveisteisten lyhytelokuvien parissa, piristää ja jää mieleen.

Artova Film Festivaalin vuoden 2014 vastaava tuottaja Anton Ejov kommentoi elokuvien valitsemista. ”Kyllä sen huomaa heti ensimmäisistä minuuteista lähteekö elokuva vetämään vai ei. Hyvän elokuvan kohdalla 20 minuuttia saattaa kulua siivin kun taas yksikin minuutti kehnon tekeleen parissa voi olla pitkästyttävää. Yritän aina esiraadissa ollessani pyrkiä ajattelemaan hyvin subjektiivisesti ja monelta kantilta. Tämä ei tietenkään oikeasti onnistu koska minulla on omat mieltymykseni, kiinnostuksen kohteet sekä intressit. Valintaa helpottaa paljon se että en tiedä kenen tekemiä elokuvat ovat. Pyrin aina järjestämään katselut siten että elokuvat pysyvät anonyymeinä raatilaisille. Tämä mahdollistaa ainakin jossain määrin reilun pelin, eikä suoraa jääviyttä pääse syntymään. Myöskään ennakkoluulot ja mielikuvat tietyistä tekijöistä eivät pääse vaikuttamaan valintaan.”

4.2 Tuomaristo

Tuomaristoon kutsuminen on yleensä kunnia. 3-6 tuomaria on melko vakio lukumäärä festivaaleilla. Riippuen hiukan festivaalin painotuksesta, tekijät saattavat olla pelkkiä elokuvantekijöitä, jotka ovat hyvin ansioituneita ja tietyn osa-alueen suvereeneja osajia.

Toisinaan taas haetaan laajaa näkökulmaa ja tuomaristoon pyydetään eri elokuvan osa-alueiden osajia, tuottajista lavastajiin. Tuomariston mielipiteet voivat erota hyvin paljon toisistaan, ja pattitilanteilta tuskin voi välttyä. Yleensä tällaiset tilanteen ratkaistaan äänestämällä, tai joskus tuomariston johtajalla on veto-oikeus tehdä päätös.

Olen itse ollut mukana esiraadissa Artova Film Festivaalilla valitsemassa elokuvia kilpailusarjoihin. Järjestimme katsontakertoja, joissa katsottiin noin 5-10 elokuvaa kerralla, riippuen elokuvien pituudesta. Katsoimme elokuvat sattumanvaraisessa järjestyksessä, ilman tietoa tekijöistä ja lähtökohdista. Tällä pyrimme rajamaan pois mahdolliset jääviydet, koska joukossa oli oletettavasti tuttavien tai ainakin opiskelijakavereiden töi-

tä. Elokuvan jälkeen täytimme lyhyen lapun ja pisteytimme elokuvat. Tietyn pisterajan ylittäneet elokuvat pääsivät mukaan kilpailuun.

Valitut elokuvat koottiin yhteen ja toimitettiin viralliselle tuomaristolle jo ennen festivaalien alkua. Tuomaristo katsoi elokuvat tahoillaan ja tekivät vastaavanlaisen hiukan laajemman pisteytysjärjestelmän. Loppujen lopuksi kärkipään elokuvista keskusteltiin, ja voittajaelokuvat valikoituivat tällä tavalla.

4.3 Voittajat

Riippuen festivaalista palkinnon saanut elokuva palkitaan yleensä stipendillä, rahalla, tai elokuvan laajemmalla levityksellä, esimerkiksi jonkun festivaalin yhteistyökumppanin toimesta. Voittaminen ei ole aina kuitenkaan välttämätöntä, jotta elokuvasta tulisi lyhytelokuvahitti. Arvostetuilla festivaaleilla, kuten Tampereen lyhytelokuvajuhlilla, jo kilpailusarjaan valinta on kunnia josta voi olla ylpeä. Tampereella voittaja elokuvat saavat rahaa sekä Suudelma-patsaat. Tampereella jaetaan myös 10 000 euron arvoinen Rista Jarva-palkinto, yksi taloudellisesti suurimmista lyhytelokuva palkinnoista Suomessa.

Lyhytelokuvafestivaaleilla on tapana seurata toisiaan, ja mikäli hyvin menestynyt elokuva palkitaan tai se saa muuten laajaa näkyvyyttä, avittaa tämä helposti kyseisen elokuvan pääsyä muillekin festivaaleille. Palkinto Clermont-Ferrandissa, Tampereella tai vaikka Berliinin elokuvajuhlien lyhytelokuvasarjassa takaa helposti pääsyn useille muille festivaaleille ympäri maailman. Suomen elokuvasäätiö jakaa matkatukia lyhytelokuvan tekijöille, lähinnä ohjaajille ja tuottajille. Mikäli elokuva on valittu jonnekin päin maailmaa festivaaleille, on edellytyksenä, että kyseinen festivaali kutsuu elokuvan tekijän paikalle, ja majoittaa vieraansa. Tukea siis annetaan lähinnä matkakuluihin, sekä pienen päivärahaan. Tätä tukea voi hakea myös opiskelija- tai harrastetöihin, mikäli ne tulevat valituksi ulkomaisille festivaaleille, ja tekijä on kutsuttu paikalle.

Kuva 4. Tuukka Harala ja Elina Raitis pitchaamassa lyhytelokuvaa keväällä 2015.

4.4 Artova Film Festivaali

Artova on Arabianrannan, Toukolan ja Vanhan kaupungin kosken asukasyhdistys Helsingissä. Verrattain pienellä alueella on useampia oppilaitoksia. Suomalaisista elokuvakouluista Taideteollinen korkeakoulu, Arcada, Stadin ammattiopisto ja Metropolia Ammattikorkeakoulu sijaitsevat kaikki vierekkäin tällä alueella. Artovan aktiiviset jäsenet ovat järjestäneet jo viisi kertaa Artova Film festivaalia, joka edustaa mikrotason festivaalia kooltaan ja puitteiltaan.

Ajankohta festivaalille on sinänsä hyvä, koska se aloittaa syksyllä alkavan alkutalveen kestävän aktiivisimman lyhytelokuvafestivaalisesongin yhdessä Espoo Cinén kanssa samaan aikaan. Festivaaleille ehtii mukaan keväällä valmistuneet lyhytelokuvat, sekä elokuvakouluissa kevään aikana tehdyt opiskelijaelokuvat, mikä tekee Artovasta useiden elokuvien ensimmäisen näyttöpaikan.

Selektio koostuu pääosin opiskelijatöistä sekä ammattilaiselokuvista, jotka sekoitetaan kahteen sarjaan, dokumenttielokuviin sekä fiktioihin. Painopiste on lyhyissä elokuvissa, joten maksimi aikaraja elokuville on 30 minuuttia.

4.5 Helsingin lyhytelokuvafestivaali

Helsingin lyhytelokuvafestivaali järjestetään marraskuussa. Nykyistä nimeään muuttanut vuoden ajan kantanut festivaali tunnettiin aiemmin nimellä Kettupäivät. Festivaalia järjestää Suomen elokuvakontakti Ry.

Kilpailusarjat koostuvat opiskelijasarjasta, sekä ammattilaissarjasta. Molemmat sarjat on lisäksi jaoteltu dokumenttielokuvien ja fiktioiden mukaan. Festivaaleilla on usein myös retrospektiivejä ja erikoisnäytöksiä. Eerikinkadun Corona-baarin alakerrassa sijaitseva elokuvateatteri Andorra toimii näytöspaikkana. Vaikka festivaali on pienehkö, on se oiva piristysruiske Helsingin marraskuuhun.

4.6 Tampereen lyhytelokuvajuhlat

Tampereen lyhytelokuvajuhlia on järjestetty jo vuodesta 1969. Tämä tekee Tampereesta yhden maailman vanhimmista ja arvostetuimmista filmifestivaaleista, joka keskittyy lähes täysin vain lyhytelokuvaan. Festivaalin keskus on vanhassa Plevna kompleksissa, Tampereen torin laidalla. Hajanäytöksiä järjestetään lisäksi ympäri kaupunkia ja oheistapahtumaa riittää.

Keväisin järjestettävälle elokuvajuhlille kokoontuu Suomen koko elokuva-ala, ja festivaalien yhteydessä järjestetään nykyisin rahoitustilaisuuksia, kursseja ja työpajoja. Itse festivaalin ohjelmisto koostuu sadoista lyhytelokuvista, ja ne on jaettu kahteen pääsarjaan; kansainväliseen ja kotimainen kilpasarjaan.

Suomalaiselle lyhytelokuvan tekijälle Tampereen elokuvajuhlat ovat kaikista tavoitelluin ja merkittävin kotimainen tapahtuma. Elokuvan hyväksyminen osaksi Tampereen elokuvajuhlien ohjelmistoa luo uskottavuutta kaikille työryhmän jäsenille.

5 Lyhytelokuva internetissä

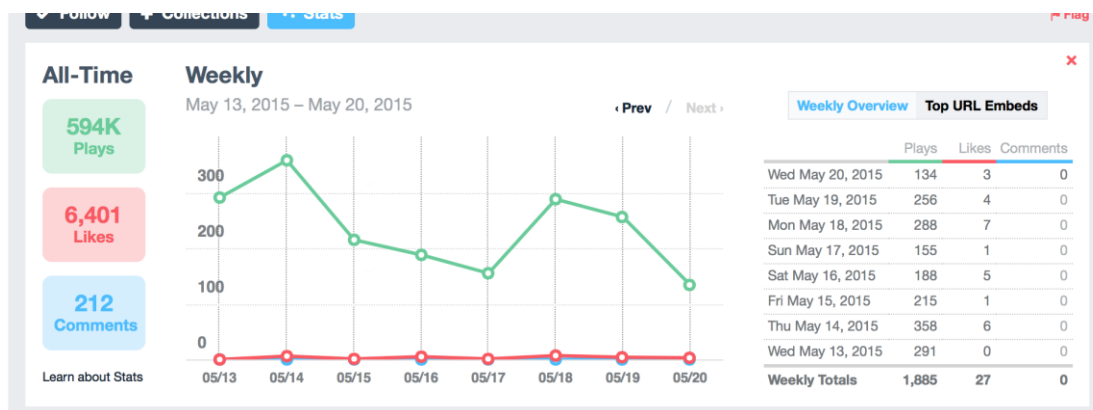
5.1 Internetin ansaintamahdollisuudet

Elokvantekijä ja elokuva-aktiivi, Ivan Kander, kirjoittaa kanadalaisella Shortoftheweek.com lyhytelokuvajakelusivuillaan, kuinka lukuisat internetissä olevat lyhytelokuvavisivustot muuttavat alaa. Kander ilmaisee huolensa siitä kuinka useat lyhytelokuvat ovat katsottavissa ilmaiseksi verkossa. Esimerkkitapauksena Kander kertoo englantilaisen Vicky Mathersin lyhytelokuvahitistä, Stanley Pickle.

Vuosina 2011 ja 2012 Stanley Pickle kiersi merkittäviä lyhytelokuvafestivaaleja ympäri maailman, ja sitä voitiin pitää kaiken mittapuun mukaan hittilyhytelokuvana. Festivaalierroksen jälkeen Stanley Pickle laitettiin jakeluun Applen Itunes-kirjastoon, jossa se oli ladattavissa korvausta vastaan. Stanley Pickle nettosi Itunesista 258 dollaria. Tätä saavutusta voi pitää lähtökohtaisesti erittäin heikkona, ottaen huomioon, että kyseisellä summalla saa vuokrattua ehkä yhden ammattimaisen elokuvakameran linssin päiväksi.

5.2 Vimeo on demand

Stanley Pickelin esimerkkiä miettien on pakko hyväksyä, että lyhytelokuvakenttä tulee jatkossakin muuttumaan. On toki olemassa Chargeplayn, Mi-Shorzin ja Dazz filmsin kaltaisia sivustoja, joilla elokuvantekijä voi määrittää hinnan itse, ja sivusto ottaa provision tarjoamastaan alustasta. Ongelmaksi näissä muodostuu se, ettei yksikään näistä sivustoista ole onnistunut vakiinnuttamaan asemaansa levittäjinä, mikä tekee niistä ongelmallisia kuluttajalle.

Kuva 5. Vimeon katsojastatistiikkaa Daniel Wolfen musiikkivideosta.

Myös Vimeo on aloittanut vastaavanlaisen palvelun. Aika näyttää miten sen käy. Vimeo:lla on sinänsä hyvät mahdollisuudet päästä isoksi tekijäksi lyhytelokuvien jakelijana. Sen käyttäjämäärät ovat riittävän isot sekä se koostuu audiovisuaalista kenttää monimuotoisesti tutkailevista ihmisistä. Ammattilaisten suosimalla sivustolla olisi resurssien puolesta mahdollisuus yrittää muuttaa nyt totuttu ilmaiskatsomisen rahaksi.

Tähän asti lähinnä Youtube on hyödyntänyt mainontaa. Youtuben mainonta on suoraa ja hyökkäävää ja tuo lähinnä mieleen mainoskatalogin maisen näkymän, jonka välistä katsoja joutuu tihrustamaan itse elokuvaa.

Kuva 6. High Maintenance nettisarja on Vimeon ensimmäinen askel kohti tuotantoyhtiöksi tulemistä.

Vimeo on demand -palvelussa on tällä hetkellä lähinnä indie-henkisiä laatu elokuvia. Filmin saa vuokralle noin vajaa viiden euron hintaan, ja omaksi kymmenellä eurolla. Käyttäjä tarvitsee vain luottokortin tai Paypal-tilin, joilla maksu tapahtuu. Kukaan ei voi väittää, etteikö se olisi helppoa ja melko edullistakin. Ongelman ydin on kuitenkin siinä miten motivoida ilmaiseen katseluun tottuneet katsojat maksamaan elokuvistaan.

5.3 Informaatiovirta ja maksaminen

Informaatiotulva on valtava, ja tarjontaa löytyy minkä tahansa suhteen enemmän kuin tarpeeksi. Ilmaismateriaalia on saatavana yllin kyllin myös elokuvien suhteen. Elokuvan rahoittaminen lähes aina iso ja kallis projekti. Menot ovat mittavat ja riski on suuri. Ennen elokuvat saivat rahansa helposti takaisin elokuvateatterien lippu tuloista, sekä televisionäytännöistä. Internetissä ei valitettavasti päde enää sama logiikka.

Liikenne ja viestintä ministeriön tilaaman tutkimusten, Applikaatiotalouden tilanne ja kehitys Suomessa, mukaan jo pienet kertaluontoiset ostokset ovat menossa applikaatio ja nettikaupassa pois muodista. (3. Tärkeimmät kehitystrendit, Applikaatiotalouden tilanne ja kehitys Suomessa, Mikko Laitinen, Osmo Miettinen, Jonas Seemer 2013) Ti-

lalle tulee toistuvat ostokset, kuten Netflix kaltainen kuukausimaksumalli, tai vaihtoehtoisesti ilmainen sisältö, jonka laajennuksia tai paranteluja voi ostaa rahalla. Tulevaisuudessa myös lyhytelokuva. Elokuvantekijöiden ja etenkin levittäjien on keksittävä uusia houkuttelevia tapoja löytää asiakkaita ja katsojia. Etenkin sellaisia, jotka ovat halukkaita maksamaan elokuvista.

Tämä vie väistämättä lyhytelokuvia kahteen suuntaan. Ensimmäinen vaihtoehto on kaupallinen mainosmainen tuotanto, jonka tarkoituksena on pohjimmiltaan taata taloudelliset tavoitteet. Tällöin taiteellisuus siirtyy alisteiseksi markkinavoimille ja yrityksille. Toinen vaihtoehto on, että lyhytelokuvat pysyvät täysin rahoitettuina valtion taidemuotona, jonka todellinen pyrkimys on pitää yllä kulttuurikentällä pientä mutta tärkeää osaluuetta, lyhytelokuvaa. Tällainen rahoitusmalli on jo käytössä, lähinnä eurooppalaisissa valtioissa, kuten Suomessa.

6 Ohjaajien näkökulmaa

Valikoiduin haastattelemaan kahta nuorta elokuvaohjaajaa, suomalaista Ville Vierikkoa sekä Alankomaalaista Christian Van Duurenia. Olen työskennellyt molempien kanssa ja käynyt näiden haastatteluiden lisäksi useita keskusteluja työnlomassa sekä vapaa-ajalla.

Mielestäni oli tärkeää että molemmat ohjaajat ovat uraansa aloittelevia tekijöitä, joilla on muistissa vielä hyvin opiskeluaikojen kokemukset ja käytännöt. Van Duuren sekä Vierikko ovat molemmat samaa sukupolvea kanssani ja jakavat kokemukset festivaaleista, lyhytelokuvista ja ponnisteluista elokuvantekijän ammattia kohti.

Kuva 7. Elokuvaohjaaja Ville Vierikko

6.1 Ohjaajan haastattelu – Ville Vierikko

Haastattelin nuorta elokuvaohjaajaa, *Ville Vierikkoa* hänen kokemuksistaan liittyen lyhytelokuiin, sekä niiden jakeluun. Haastattelut muodostuivat kolmesta 50 minuutin sessiosta, sekä useista lyhyistä keskusteluista ja ajatuksista yhteisen työnteon puitteissa.

Vierikko viimeistelee parhaillaan Yleisradion ja Suomen elokuvasäätiön rahoittamaa Hetki Hauskaa -käsikirjoituskampanjassa tuotettua 10 minuuttista lyhytelokuvaa, joka saa levityksen Ylen kanavalla. Lisäksi elokuva pääsee mahdollisesti kiertämään lyhytelokuvafestivaaleja. Villen aikaisemmat työt ovat päässeet lyhytelokuvafestivaaleille, ja tämä on kannustanut jatkamaan kilpailulla elokuva-alalla.

”Lyhytelokuvafestivaaleille elokuvan lähettäminen on aina kynnyks. Torjutuksi tulemisen pelko on ihmisluonteeseen sisäänrakennettu. Olen tehnyt lukuisia tunteja Youtube-materiaalia, mutta aavistuskin siitä, että teos saattaa päätyä festivaaleille nostaa riman heti korkealle. Luulen, että tämä johtuu siitä että festivaali on paikka, jossa nimenomaan ala kokoontuu. Youtubea katsovat aivan eri ihmiset, kuin ne, jotka käyvät filmifestivaaleilla. Mielestäni festivaalia voi pitää laadun kehtona, joka pitää rimaa yllä uusille elokuvantekijöiden sukupolville, ja oikeastaan pitää koko taidemuotoa pystyssä”, tiivistää Vierikko.

Vierikolle festivaalit ovat avanneet ovia uusiin projekteihin ja ne ovat tuoneet itsevarmuutta elokuvantekijänä. ”Jos mikään festivaali ei ikinä hyväksyisi, niin kai sitä täytyisi miettiä onko ylipäänsä oikealla alalla. Vaikka elokuvan tekeminen on taidetta, jota tehdään omista lähtökohdista ja maailmasta käsin, ei kannata, eikä voikaan sulkea korvia täysin muiden mielipiteiltä. Elokuvat on kuitenkin tehty katsottaviksi ja yleisölle, yhtäältä kun ne on tehty myös itselleen.” pohtii Vierikko. Risut ja ruusut, joita festivaaleilla saa, auttavat kasvamaan tekijänä ja kasvattavat paksumpaa nahkaa tulevaisuutta varten. Vierikon mielestä elokuvan tekijänä ei voi koskaan olla valmis, ja sen takia jatkuva itsensä kehittäminen on ainoa, ja vääjäämätön ratkaisu, vähän niin kuin elämässä muutenkin. ”Herkällä korvalla pitää itseään kuunnella, ja hyvä niin koska itseni katseleminen onkin melko työlästä.” Vierikko sanoo hymynkare suunpielissään.

Nyt täysin rahoitetun ja alan silmissä ”virallisen” lyhytelokuvan valmistuessa, festivaalipaine ei tunnu enää samanlaiselta. Vierikon lyhytelokuva Käty –kämpä tyhjänä, on saanut jo käsikirjoitusvaiheessa esityspaikan Ylen halutulta lyhytelokuvapaikalta. Tällä kertaa mahdollinen festivaalimenestys ei ole niin radikaalia, mutta se silti merkitsee. Festivaalit edustavat kollegoiden, ohjaajien, tuottajien, kriitikoiden ja näyttelijöiden mielipiteitä.

”Käty on tavallaan kuivilla, kun se saa hyvän näytöspaikan, mutta ulkopuolinen mielipide on aina ulkopuolinen. Lisäksi televisiossa tai Areenalla katsottuna katsojat ovat vain lukuja, 10, 20 tai 40 tuhatta? En voi mistään tietää mitä kaikki nuo katsojat ajattelevat elokuvasta. Suora palaute katoaa televisiolähetyksen muodossa. Tämän takia haluaisin kiertää festivaaleja uuden elokuvan kanssa ja päästä keskustelemaan omista ratkaisuistani tekijänä ja kuulemaan mitä ihmiset ajattelevat. Se olisi luonteva tapa kehittyä, vähän niin kuin aiemminkin.” sanailee Vierikko.

Kuva 8. Julistekuva Ville Vierikon lyhytelokuvasta Kierre.

”Koko ala muuttuu hurjaa vauhtia. Budjetit ovat tulleet alas mutta kaikenlaiselle audio-visuaaliselle materiaalille on kiljuva tarve koko ajan. Sinänsä tämä on mielenkiintoinen aika elokuvantekijöille. Digitaalinen vallankumous on mahdollistanut myös minulle pääsyn elokuvan tekemisen pariin. Ennen vanhaan filmi oli kallista, ja vain harvoilla oli mahdollisuus päästä ylipäänsä kuvaamaan mitään. Myös tekijöiden määrä on kasvanut eksponentiaalisesti, mutta en koe tätä uhkana, pikemminkin mahdollisuutena. Mielestäni kuulemani vertaus rock-musiikin historiasta on oivaltava: ”Fender Stratocastereita on ollut saatavilla kohta lähes vuosisadan, silti meillä on vain yksi Jimi Hendrix”. Nyt sama on tapahtunut elokuvakameroille. En silti usko että mestarillisten elokuvantekijöiden määrä lisääntyy. Ehkä joku tuntematon tähti pääsee loistamaan, mikä ei vielä 20 vuotta sitten olisi ollut mahdollista, ja se on mahtavaa.”

Vierikko työlistää itsensä teatterin ja mainoselokuvien parissa. Hän on osakas Balansia Films Oy:ssä joka on nousujohteinen nuorekas tuotantoyhtiö.

”Mainosten tekeminen on elantoa. Se on hauskaa ja siinä oppii paljon. Usein saatan myös testata uusia kuvaustekniikoita tai muuta vastaavaa, näitä kokeita käytän sitten hyödykseni omissa projekteissa. Olen taustaltani kuvaaja ja usein myös kuvaan itse. Mainosbudjetit ovat tulleet alaspäin sen verran, että tehokkuutta ja pientä ryhmää ar-

vostetaan sen kustannustehokkuuden takia. Luulen, että netissä tapahtuneen videon vallankumouksen johdosta, ihmisten keskittymiskyky on heikentynyt, siinä missä kuvanlukutaito on kehittynyt tai ainakin nopeutunut. Mainokset, jotka nähdään Youtubes- sa saavat 5 sekuntia pakkonäyttöaikaa, tämä tarkoittaa sitä, että viidessä sekunnissa tulee videon tekijän vakuuttaa katsoja siitä, että klippi on katsomisen arvoinen. Mielestäni se on parahultaisen raadollista. Myös televisiosarjat ovat viime vuosina nostaneet päätään. Kalliit ja isolla rahalla tuotetut sarjat ovat vieneet elokuvien asemaa. Sarjoja voi seurata omaan tahtiin ja niissä pystyy kiintymään hahmoihin paremmin, koska katsojalla on mahdollisuus tutustua pitkällä ajanjaksolla heihin."

Ennen kaikkea Vierikko näkee lyhytelokuvien tulevaisuuden kiinnostavana. "Tekijöitä ja materiaalia tarvitaan. Isot festivaalit muodostuvat portinvartijoiksi, joiden palmunlehdet siivittävät vuosittain tietyt elokuvat menestykseen ja maailman maineeseen. Lyhytelokuvat kuitenkin ovat askel kohti pitkää elokuvaa, oli se sitten pyrkimys tai ei. Tulevaisuus näyttää tullessaan mihin suuntaan katselutottumukset kulkeutuvat. Tällä hetkellä lyhytluoto on taas kunniassaan omalla tavallaan, olisi vaikea kuvitella että paluu hitaampaan kerrontaan ainakaan ihan äkkiä olisi mahdollista."

Vierikon lyhytelokuva Käty saa ensi-iltansa ensi syksyllä 2015 Ylellä.

6.2 Ohjaajan haastattelu – Christian Van Duuren

Haastattelin hollantilaista elokuvaohjaaja Christian Van Duurenia Nijmegenissä huhtikuussa 2015, GoShort-lyhytelokuvafestivaalien yhteydessä. Van Duurenin uusin lyhytelokuva, Tussentijd, 2014, oli valittu useaan kilpailusarjaan kyseisillä festivaaleilla. Elokuva kertoo lyhyestä hetkestä, kun ensimmäinen satunnainen autoilija saapuu kolari- paikalle ja kohtaa loukkaantuneen kuljettajan.

Van Duuren sai elokuvansa valmiiksi vuoden 2014 lopulla, ja luonnollisesti päätti lähettää sitä eteenpäin festivaaleille. GoShort oli ensimmäinen julkinen näytös elokuvalla, ja se voitti GoShort-festivaaleilla yleisömaininnan.

"Elokuvia tulee tehdä paljon ja usein. Elokuvantekijän on kehitettävä itseään, ja ainoa tapa siihen on jatkuva työskentely. Olen ohjannut ja kuvannut useita lyhytelokuvia ja mainoksia, mutta koen silti, että joka kerta opin jotain uutta. Ehkä se on juuri syy minkä takia edelleen jatkan näitä hommia.", virkkoo Van Duuren.

Van Duuren pitää hienona suomalaista järjestelmää, jossa kaikille työryhmän jäsenille maksetaan palkkaa, ja tuotannot ovat täysin rahoitettuja. Kummastusta kuitenkin herättää se, kuinka harvoin ja hitaalla aikataululla elokuvia pääsee tekemään.

”Itse en pystyisi noin harvalla tekemisellä kehittää ammattitaitoani, saati sitten kehittää sitä? Kuinka pystytte siihen?”, ihmettelee Van Duuren.

Alankomaalainen elokuva ei ole viime vuosina ollut huipussaan. Hollantilaiset katsovat ylöspäin esimerkiksi Belgialaista elokuvaa, joka on kansainvälisesti menestynyt ja yleensä taidokasta.

”Flaaminkielinen elokuva on vain niin hyvää! Olen yrittänyt miettiä mistä se johtuu, tein jopa opinnäytetyöni aiheesta. Olen ollut kuvaamassa kahta belgialaista lyhytelokuvaa. Meille (hollantilaisille) on helppoa mennä sinne. Kielimuuria ei ole, ja puitteet ovat hyvät. Jollakin tapaa Belgialaiset saavat intensiteettiä elokuviinsa, ihailen sitä ja pyrin samaan omissa elokuvissani. Voisin kuvitella muuttavani Antwerpeniin. Kaupunki on kaunis ja se on samalla flaamilaisen elokuvan kehto.”, sanoo Van Duuren.

Van Duuren lähetti elokuvansa myös Tampereen elokuvajuhlille. Kansainvälisen kilpailusarjan taso on kova, eikä Tussentijd täyttänyt tällä kertaa vaatimuksia.

”Toki olin pettynyt kun en tullut valituksi Tampereelle. Tampere on maineikas festivaali myös täällä. Käsittääkseni se on yksi vanhimmista lyhytelokuvafestivaaleista koko maailmassa.” pohtii Van Duuren. ”En voi kuitenkaan ajatella sitä liikaa, joskus asiat onnistuvat ja toisinaan ei. Olen jo nyt saanut hyviä kontakteja ja mahdollisuuksia hollantilaisten elokuvatuotantoyhtiöiden kanssa. Suunnittelen seuraavaa elokuvaa, jonka aion saada kuvattua jo kesän aikana. Syksyllä tulee taas paljon festivaaleja joihin voin tähdätä uudella elokuvallani. Luulen että Berliinin elokuvajuhlien lyhytelokuvasarja olisi hyvä määränpää. On parempi asettaa rima korkealle kuin matalalle.”, Van Duuren velmuilee.

Kuva 9. Christian Van Duuren (toinen vasemmalta) ohjaamassa Tussentijd elokuvaa.

Christian Van Duuren näkee tulevaisuuden jakelumuodot lyhytelokuville lupaavana. Formaatteja ja väyliä on lukuisat määrät. Esimerkiksi kanadalainen nettisivusto Short of the week, tarjoaa kattavan valikoiman laadukkaita lyhytelokuvia ympärimailman. Vimeo-pohjainen sivusto toimii kuten lyhytelokuvafestivaali, elokuvat valitaan tiukan seuran läpi. Sivustolla kävijät ovat lyhytelokuvien suurkuluttajia, ainakin enemmän tai vähemmän.

”Aion lähettää elokuvani sinne heti, kun oikea hetki koittaa. Oikealla hetkellä tarkoitan sitä, että katson ensin korttini perinteisten festivaalien suhteen.”

Monilla isommilla festivaaleilla on vaatimuksena saada kansainvälinen ensi-ilta elokuvalle, joten mikäli elokuva on jo näytetty aiemmin festivaaleilla, ei sillä ole asiaa enää kilpasarjoihin. Tämä pakottaa elokuvantekijät miettimään sopivaa aikataulua ja tiettyjä

festivaaleja, joille lähettää elokuva. Mikäli elokuva ei tule valituksi, lähetetään se seuraavaksi tärkeimmälle festivaalille.

”En näe että elokuvan tekomaalla on väliä, toki tietyissä maissa tehdään parempia elokuvia kuin toisissa. Skandinaavinen tyyli on nyt muotia. Tanskalaiset ja Ruotsalaiset rikossarjat ja elokuvat ovat todella koukuttavia. Myös Hollannin televisioissa jäljitellään tämän tyyllisiä trillereitä. En osaa sanoa mistä tämä johtuu, pohjoismaat ovat pieniä valtioita mutta tuottavat silti todella laadukasta elokuvaa ja televisiodraamaa.”, sanelee Van Duuren.

7 Yhteenveto

Internetjakelun suuren laajenemisen johdosta voidaan päätellä, että lyhytelokuvakenttä tulee jatkossa laajenemaan ja yhdistymään internetjakelijoiden ja festivaalien yhteispeilillä. Tulevaisuuden lyhytelokuvien rahoittamisen haasteet ovat akuutit jo nyt. Joukkorahoitus ei pysty ainakaan nykyisellään vielä tarjoamaan riittävää rahoitusta elokuvan tuotantoon. On tietysti yksittäistapauksia, joissa markkinoinnin avulla elokuvan ympärille on saatu aikaan voimakas ilmiö, jossa kuluttaja haluaa olla osallisena.

Miten tuottajat, ohjaajat ja käsikirjoittajat saavat äänensä kuuluviin ja sanottua sen mitä oikeasti sisimmässään haluavat, kun taloudellinen paine painaa niskaan?

Toisaalta aika on myös otollinen innovaatioille ja mullistuksille. Laadukkaat kuvaus- ja jälkityökalustot ovat arkipäivää ja lähes kaikkien saatavilla. Vaikka kerronta on nopeutunut ja muuttunut klikkihakuisemmaksi, on tämä pakottanut elokuvantekijät mukaan muutokseen jossa sisältö on entistä tärkeämpää katsoja mielenkiinnon ylläpitämiseksi.

Uraa aloittelevana tuottajana ja ohjaajana koen muuttuvan ammattikentän haastavana, mutta toisaalta myös inspiroivana. Lyhyttä muotoa tarvitaan enemmän kuin koskaan. Mainokset, yritysvideot, musiikkivideot, pitchaus-videot, rahoitusvideot, ja tietenkin lyhytelokuvat ovat tulleet tänne jäädäkseen. Videosta on muotoutunut kirjoitetun tekstin ohelle vakioformaatti, jolla pystyy lyhyessä ajassa välittämään valtavan määrän informaatiota. Mielestäni on tärkeä kuitenkin muistaa, ettei videon tai ainakaan elokuvan tärkein tehtävä ole informoida, vaan pikemminkin tökkiä katsojaa reagoimaan ja tuntemaan.

Elokvafestivaaleista tulee jatkossa entistä enemmän laaduntakaajia lyhytelokuville. Lyhytelokuvajakelua harjoittavat sivustot nousevat hiukan samanlaisiksi portinvartijoiksi jotka parhaassa tapauksessa voivat antaa hyvälle elokuvalle hetken parrasvaloissa.

Tulevien sukupolvien elokuvantekijät joutuvat keskittymään lyhyeen muotoon, varmasti koko uransa ajan, vaikka siinä samassa pitkän elokuvan tai televisiosarjojen tekeminen heidän pääintoimensa olisikin.

Lähteet

Kainulainen Kimmo, Elämyksiä ja elinkeinoja, Maaseudun ja tutkimus- ja koulutuskeskus, Helsingin yliopisto s. 33-36

Mikko Laitinen, Osmo Miettinen, Jonas Seemer, Applikaatiotalouden tilanne ja kehitys Suomessa, 2013 http://www.lvm.fi/docs/fi/2497123_DLFE-19151.pdf

Marshall William, Film Festival Confidential, 2005, McArthur & Company s. 99-104

Seppä, Saara 2009. Kotimaisen elokuvan rahoittaminen – Mitä, mistä ja miten? Opin-
näytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu.

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/10385/Sepp%C3%83%3F.Saara.pdf?sequence=1>

Micah Van Hove 2013. Direct Distribution & Marketing Roundup: A Who's Who of Today's Digital Tools <http://nofilmschool.com/2013/09/direct-distribution-roundup-whos-todays-digital-tools>

<https://www.shortoftheweek.com/news/the-changing-game-of-distribution/>

www.vimeo.com

www.kickstarter.com

<http://noordelijkfilmfestival.nl>

Haastattelut:

Anton Ejov, vastaava tuottaja Artova Film Festival, Syyskuu 2014

Christian Van Duuren, Huhtikuu 2015

Ville Vierikko, Tammikuu, Maaliskuu ja Toukokuu 2015

